ΟΙ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ ΤΗΣ ΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Ἦτο τὸ ἔτος 1729, καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν Ἁγίαν Δωρεάν. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς πάντες οἱ κώδωνες τῶν πολυπληθῶν τῆς Ἁλοπόλεως (Σαλτσβούργου) ἐκκλησιῶν ἐσήμαινον ἀκαταπαύστως, τὰ δὲ παρακείμενα ὄρη ἀντήχουν τοὺς σοβαροὺς ἤχους των. Αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως, ἥτις κεῖται ἐπὶ θέσεως τόσον θελκτικῆς, ἦσαν ἐστολισμέναι μὲ διάφορα ὑφάσματα, κλάδους δένδρων, καὶ πολλὰ ἄνθη. Εἰκόνες ἱεραὶ ἦσαν τεθημέναι εἰς διάφορα τῶν ὁδῶν μέρη καὶ κεκοσμημέναι μὲ μυρσίνας, χρυσὸν, ἄργυρον καὶ διάφορα ἄνθη καὶ κοσμήματα ἐκ κηροῦ, ἀκτινοβολοῦσαι εἰς τὸ ἄπλετον φῶς τῆς ἡμέρας. Πᾶσαι αἱ ἐντὸς τῶν ὁδῶν παστάδες, ἐν αἷς ἵσταντο διαφόρων ἁγίων ἀγάλματα, ἦσαν ἐστολισμέναι καταλλήλως διὰ τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας· ἄνδρες δὲ καὶ γυναῖκες, ἐνδεδυμένοι πάντες μὲ ἑορτῆς φορέματα, διήρχοντο πολυάριθμοι τὰς ὁδοὺς πορευόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Πλησίον τοῦ ὑψώματος τοῦ τῆς Ἁλοπόλεως φρουρίου, παρὰ τὴν μεγίστην καὶ καλλίστην κρήνην ἁπάσης τῆς Γερμανίας, ὅπου ἵπποι γιγάντιοι, ἔρωτες καὶ ὄστρακα τεχνητὰ, γεγλυμένα πάντα ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου, ἀδιακόπως χύνουσιν ὕδωρ ἄφθονον ἐντὸς εὐρείας δεξαμενῆς, μικραί τινες παιδίσκαι, ἔχουσαι τὰ ἀγγεῖά των ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δεξαμενῆς, συνωμίλουν. Σχεδὸν πᾶς διαβάτης, διερχόμενος ἐκεῖθεν, ἔδιδεν εἰς αὐτὰς ὑπόθεσιν λόγων καὶ σαρκασμῶν. Ὀλίγοι μόνον διέβαινον ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ λάλος τῶν κορασίων γλῶσσα δὲν ἐτόλμα νὰ κόψῃ καὶ νὰ ράψῃ.

Κατὰ μικρὸν ἡ πλατεῖα ἐπληρώθη ἀνθρώπων, κυρίως πολιτῶν. Οἱ πολυάριθμοι φύλακες, οὓς συνήθως μετεχειρίζετο ἡ ἀρχὴ διὰ νὰ φυλάσσηται ἡ τάξις, ἐφαίνοντο τὴν ἡμέραν ἐκείνην σχεδὸν περιττοί. Τέλος βιαία τῶν κωδώνων κροῦσις ἐκ τῶν κωδωνοστασίων, ἦχοι σαλπίγγων ἰσχυροὶ ἐκ τῆς μητροπολιτικῆς ἐκκλησίας, συνοδευόμενοι μὲ κρότον τυμπάνου, ἀνήγγειλαν τὸ τέλος τῆς μεγάλης λειτουργίας. Μετ' ὀλίγον ἡ κυριωτάτη τῆς ἐκκλησίας θύρα ἠνοίχθη καὶ μετὰ μεγάλης πομπῆς ἤρχισαν νὰ ἐξέρχωνται οἱ ἱερεῖς, ἔχοντες εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τὸν ἀρχιεπίσκοπον, διὰ νὰ ἐκτελέσωσι λειτανίαν. Ἔμπροσθεν καὶ εἰς τὰ πλάγια τοῦ πολυτελεστάτου οὐρανίσκου, ὁ ὁποῖος ἠκτινοβόλει ἐκ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἦτο κατακεκοσμημένος μὲ πτερὰ στρουθοκαμήλου καὶ ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἐβάδιζεν ὁ πρίγκιψ ἀρχιεπίσκοπος, ἦσαν πολυάριθμοι φύλακες, διάκονοι, καλόγηροι, ἱερεῖς καὶ ἀξιωματικοὶ τῆς ἐκκλησίας. Μετὰ τούτους ἕπονται οἱ εὐγενέστατοι τῶν κατοίκων τῆς Ἁλοπόλεως, ἀποτελοῦντες μακρὰν σειράν. Ἐκ τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας,—ἥτις εἶναι πραγματικῶς ἀρχιτεκτονικῆς ἀριστούργημα,—ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς ἔμβριψεβλέμμα ἐταστικὸν ἐπὶ τῆς πλατείας, τῆς πρὸ τοῦ φρουρίου κειμένης. Ὡσεὶ δὲ θαυμάζων ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς πρὸς ἕνα τῶν πλησιέστατα αὐτοῦ εὑρισκομένων κληρικῶν, ὅστις ἐξάξας τὸ ὡρολόγιόν του, ἀπήντησε χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

— Πανιερώτατε πρίγκιψ, δὲν εἶναι πολὺ ἐνωρίς· ἀληθῶς ἡ συνήθης ὥρα πρὸ πολλοῦ παρῆλθε.

Τὸ πρόσωπον τοῦ πρίγκηπος δεσπότου, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐφαίνετο φαιδρὸν, εὐθὺς ἠλλοιώθη, καὶ κατήφεια ἐζωγραφήθη ἐπ' αὐτοῦ. «Λουθῆρε, ἀπόδος μοι τοὺς λεγεωνάς μου,» ἐψιθύρισε λατινιστὶ, στενάζων καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν ἄκραν τῶν βαθμίδων, ὅπου ὁ λαὸς γονυπετήσας περιέμενε τὴν εὐλογίαν του.

Ἄλλοτε, κατὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἑορτὴν, ἡ πλατεῖα ἐπληροῦτο λαοῦ, ἐνῷ τότε ὀλίγοι μόνον ἦσαν ἐν αὐτῇ, ὀλίγοι μόνον ὡς πιστοὶ προσηύχοντο. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ὅσον ἠδυνήθη ταχέως ἔδωκε πέρας εἰς ἑορτὴν, ἥτις τόσον ἤδη τὸν ἔθλιβεν, ἀλλ' ἥτις ἄλλοτε ἦ-

το δι' αὐτὸν πηγὴ ἀνεκφράστου χαρᾶς.

— Φωνάξατέ μου τὸν ἀρχιγραμματέα, εἶπε μὲ ἐπιτακτικὸν τόνον πρὸς τοὺς ἐκδύοντας αὐτὸν τὴν βαρύτιμόν του στολὴν, καὶ ἀμέσως ἤρχισε νὰ συνομιλῇ λατινιστὶ μὲ τὸν ἡγούμενον τοῦ ἐν Ἀλοπόλει μοναστηρίου τῶν Καμαλδολίνων. Ἐνῷ οὕτω συνωμίλει ὁ ἀρχιγραμματεὺς φὸν Ράλλης ἦλθε πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον. Εἶχε δὲ ὁ ἀρχιγραμματεὺς οὗτος ἐρρητιδωμένον καὶ σοβαρὸν τὸ πρόσωπον καὶ διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ καὶ τῆς ὑποταγῆς, ἣν ἐδείκνυεν, ἐφαίνετο ἔχων μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ κυρίου του.

— Ράλλη, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ πρίγκιψ, παρετήρησες σήμερον πόσον . . . .

— Πόσον ἡ μάνδρα ἦτο κενὴ, πῶς ἔλειπον τὰ μαῦρα πρόβατα τῶν ὀρέων ; προσέθηκεν ὁ ἀρχιγραμματεὺς αἰνιττόμενος τοὺς συνήθως μελανοενδεδυμένους κατοίκους τῆς ἐξοχῆς.

— Ἄχ, Ράλλη ! ἡ μεγάλη τύφλωσις τοῦ ἀτυχοῦς λαοῦ πληγώνει τὴν καρδίαν μου.

— Δὲν εἶναι δυνατὸν αὕτη νὰ ὀνομασθῇ μᾶλλον πόρωσις, κενοδοξία, ὑπεροψία ; ὑπέλαβεν ὁ ἀρχιγραμματεύς.

— Δὲν εἶσαι μακρὰν τῆς ἀληθείας, ἀπήντησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος. Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς ἀλλάζουσι τὸ ἄδολον γάλα τῆς μόνης σωτηρίου πίστεώς μας μὲ τὰ σκληρὰ καὶ νοσηρὰ κεράτια τῆς κατηραμένης αἱρέσεως. Πόσον ἥσυχοι θὰ ἦσαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἁγίας μας ἐκκλησίας, ἥτις καθιστᾷ τόσον εὔκολον τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄγουσαν ὁδόν ! Ὁποίαν πληθὺν εὐκολιῶν προσφέρει ἡ καθολικὴ ἐκκλησία εἰς τὰ πρόβατά της! Ὁποῖαι δὲ δυσκολίαι καὶ ἀγῶνες καὶ κίνδυνοι, συνοδεύουσι τὰς διδασκαλίας τῶν αἱρετικῶν ! καὶ ἐν τούτοις . . .

— Πανιερώτατέ μου δέσποτα, εἶσθε πολὺ συγκαταβατικὸς πρὸς τοὺς ἀρνησιθρήσκους τούτους.

— Συχνὰ σκέπτομαι οὕτω, ἀπάντησεν ἡ ὑψηλότης, καὶ κατακρίνω ἐμαυτὸν διὰ τοῦτο. Ἀλλὰ, λυποῦμαι νὰ τιμωρήσω τὸ ποίμνιον τὸ ὁποῖον ἀπεπλανήθη.

— Ἀλλ' ἂν ἡ ἀνεκτικότης σας ἐνθαρρύνῃ τοὺς κακούργους νὰ δοκιμάσωσι τὴν τύχην ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἤθελον νὰ ἀκούσωσι τὴν σωτήριον φωνὴν τοῦ καλοῦ Ποιμένος ;

— Μὲ ἐμβάλλεις εἰς ἀνησυχίας, εἶπεν ὁ πρίγκιψ. Ἄχ, Ράλλη, Ράλλη ! ποσάκις δὲν ἐρρίφθην μετὰ δακρύων ἐνώπιον τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ τὸν ἱκέτευσα νὰ μοῦ φωτίσῃ τὴν διάνοιαν καὶ νὰ μοὶ δώσῃ τὰ μέσα ὅπως ἐπαναφέρω τοὺς αἱρετικοὺς εἰς τοὺς πόδας του ! Ὁ ἄξιος ἡγούμενος ἐδῶ πρὸ μικροῦ μοὶ ὑπέδειξε τρόπον ὅστις εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ δειχθῇ ὠφέλιμος. Εἶδον ἐκ πείρας τὰ ἀποτελέσματα παρομοίου σχεδίου ὅτε διεβίβασα ὁδηγίας εἰς ὅλον τὸ ἱερατεῖον τῆς χώρας νὰ ἐξηγήσωσιν εἰς τοὺς χριστιανούς των τὰς μεγάλας διαφορὰς, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουσι μεταξὺ τῆς ἐνδόξου πίστεώς μας καὶ τῆς φθοροποιᾶς αἱρέσεως. Ἂν ὁ καλὸς οὗτος σπόρος δὲν ἐκαρποφόρησε τοῦτο ἀποδοτέον κατὰ μέγα μέρος εἰς τοὺς ἱερεῖς, τῶν ὁποίων, ὡς ἐκ τῆς πολυχρονίου ὑπηρεσίας των, ὁ ἀρχαῖος ζῆλος πολὺ ἐψυχράνθη, ἴσως καὶ ἡ πρώην δραστηριότης ἐμετριάσθη. Λοιπὸν ἀπεφάσισα κατὰ τὰς παρακλήσεις τοῦ εὐσεβοῦς τούτου ἡγουμένου νὰ μεταχειρισθῶ τοὺς ἀδελφοὺς Ἰησουίτας, οἵτινες εἶναι οἱ μᾶλλον ἔμπειροι καὶ οἱ μᾶλλον ἀκούραστοι ἥρωες, οἱ ὑπηρετοῦντες τὸν Κύριόν μας εἰς τὸν κατὰ τῶν αἱρετικῶν πόλεμον. Σκοπεύω λοιπὸν νὰ ἀπευθύνω ἀνυπερθέτως παράκλησιν κατεπήγουσαν εἰς τὸν σεβασμιώτατον ἀρχηγὸν τοῦ τάγματος διὰ τὸν ἐν λόγῳ σκοπόν.

Ἔχων μειδίαμα ἀπιστίας ἐπὶ τῶν χειλέων του ὁ ἀρχιγραμματεὺς ἀπήντησεν :

— Ἀλλ' ἐὰν, ὑψηλότατέ μου, οἱ σκληροκέφαλοι φερθῶσι καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους ἀδελφοὺς Ἰησουίτας ὅπως ἐφέρθησαν καὶ πρὸς τοὺς ποιμένας των ; Ἐὰν ἐξακολουθήσωσι μὴ πατοῦντες εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πηγαίνωσι καὶ θάπτωνται εἰς τὰ σκοτεινὰ δάση διὰ νὰ ἀκούωσι τὴν Γραφὴν ἑρμηνευομένην ὑπὸ τῶν ὁμοίων των, τότε τίς θὰ τρέχῃ νὰ τοὺς διδάσκῃ ;

— Τότε ἂς ἐπιβληθῶσιν αὐστηραὶ τιμωρίαι καὶ δι' αὐτῶν ἂς βιασθῶσιν οὗτοι νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν θείαν λατρείαν, διέκοψεν ἀποτόμως ὁ ἡγούμενος.

— Βλέπεις τὸ ὀρθὸν, καλέ μου ἡγούμενε, εἶπε μειδιῶν ὁ ἀρχιγραμματεύς. Τοῦτο εἶναι τὸ ἀδύνατον μέρος τῶν γεωργῶν καὶ ἀπ' αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ ἡ κατ' αὐτῶν ἔφοδος. Ἐγὼ θὰ ὑπέβαλον πρόστιμον 100 φιορινίων εἰς πάντα ἀνακαλυπτόμενον ὡς ἔχοντα ἀντίτυπον Γραφῆς εἰς τὴν κατοχήν του. Τὸ μέτρον τοῦτο, εἶμαι βέβαιος, θὰ κάμῃ θαύματα.

— Ἄφρονες ! ἔκραξεν ὁ ἐπίσκοπος· ἡ παροιμία

Τί 'ναι τὰ μοσχοκάρυδα ἔμπρὸς εἰς ἀγελέδας ;

δὲν μοὶ φαίνεται ἀνεφάρμοστος καὶ εἰς ταύτην τὴν περίστασιν. Ἀληθῶς, ἀγαπητέ μου ἡγούμενε, προβλέπω ὅτι ἡμέραν τινὰ οἱ αἱρετικοὶ οὗτοι πικρῶς θὰ μετανοήσωσι διότι θετουσιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀμαθοῦς ὄχλου τὰς Γραφάς. Ὁποίαν ἀνεξάντλητον πηγὴν ἐναντιολογιῶν, σκοτεινῶν φράσεων ἀνοίγουσιν ! Ἀφοῦ ἡμεῖς αὐτοὶ, οἱ ὁποῖοι σπουδάζομεν διὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ διδασκόμεθα ἀπὸ τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τὴν ἄγραφον παράδοσιν, πάλιν τόσον συχνὰ ἐρχόμεθα εἰς ἀμηχανίαν, προσπαθοῦντες νὰ ἀνακαλύψωμεν τὸ νόημα σκοτεινοῦ τινος χωρίου τῆς Γραφῆς ! Πῶς λοιπὸν θὰ δυνηθῶσιν οἱ ἀδίδακτοι λαϊκοὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν.

— Καίτοι εἶμαι λαϊκὸς, παρατηρῶ ὅμως ὅτι ἔχετε καθ' ὅλα δίκαιον, εἶπεν ὁ ἀρχιγραμματεύς. Ἀλλ' οἱ χωρικοὶ εἶναι τόσον νοήμονες ὅσον καὶ τὰ κτήνη των, καὶ μόνον μὲ πράγματα τὰ ὁποῖα βλέπουσιν ἐμπρός των καταπείθονται. Συμβουλεύω λοιπὸν ὅτι, ἐὰν ἐξακολουθῶσιν ἀμελοῦντες τὴν ἐκκλησίαν μας, νὰ ἀφαιρεθῶσιν ἀπ' αὐτῶν αἱ χάριτές της. Κἀνεὶς ἱερεὺς ἂς μὴ βαπτίζῃ τὰ παιδία των, κἀνεὶς ἂς μὴ εὐλογῇ τοὺς γάμους των, κἀνεὶς ἂς μὴ παρέχῃ τὰς παρηγορίας τῆς θρησκείας εἰς τοὺς ἀποθνήσκοντας, κἀνεὶς ἂς μὴ θάπτῃ τοὺς νεκροὺς των ἐν ὅσῳ μένουσιν βέβηλοι, ἔστω καὶ μὲ ὑποψίαν ὅτι εἶναι αἱρετικοί.

— Ὁμιλεῖ ὀρθῶς ! ἔκραξεν ὁ ἡγούμενος.

— Θὰ τὸ δοκιμάσωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος.

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Η ΜΕΤΟΙΚΗΣΙΣ

Μικρά τις ἅμαξα, εἰς ἣν ἦσαν ἐζευγμένοι δύο εὐτραφεῖς βόες καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκοντο ὀλίγα ἔπιπλα καὶ τρόφιμα, ἅτινα ὁ Μάνλικκος ἐθεώρει ὡς ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν καὶ ἑπομένως ἠδύνατο νὰ τὰ πάρῃ, ἔστεκεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς μεγάλης τοῦ κτήματος οἰκίας. Τὰ δύο μικρὰ τοῦ Μανλίκκου παιδία, περιμένοντα τοὺς γονεῖς των, οἱ ὁποῖοι μετὰ πικρίας ἀπεχαιρέτουν πᾶν δωμάτιον καὶ πᾶσαν γωνίαν τῆς τέως κατοικίας των, ἐθώπευον τὸν Κέρβερόν των, τὸν σκύλον τῆς οἰκίας των, καὶ ἔχυνον ἐπάνω του δάκρυα πικρά. Ἔξω τῆς οἰκίας ὁ Πέτρος Πομμέρος, τεταραγμένος πλὴν σιωπηλὸς, περιεπάτει στρέφων τὰ ἀνήσυχα βλέμματά του ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πρὸς τὴν θύραν. Τέλος ὁ Μάνλικκος, ὢν ἤδη κοθ' ὅλα ἕτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν, ἐξῆλθεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν κόκκινοι ἀπὸ τὰ δάκρυα, καὶ τῆς Βαρβάρας, ἡ ὁποῖα προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὰ ἰδικά της, θωπεύουσα τὸ μικρόν της γατάκι, τὸ μόνον ζῶον τὸ ὁποῖον ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτῆς. Τὴν ἀριστεράν της χεῖρα ἐκράτει ὁ Ἰωάννης, ὅστις ἦτο ὁ ἔσχατος τῶν ἀναχωρούν των. Οὕτως ἡ μετοικοῦσα οἰκογένεια ἐπλησίασε τὴν ἅμαξαν, ἥτις, ἐλαυνομένη ὑφ' ἑνὸς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Πέτρου, ἤρξατο ἤδη νὰ κινῆται. Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Πέτρος, κινηθεὶς ὑπὸ ὁρμῆς τινος φιλοφροσύνης, ἦλθε πλησίον των.

— Ἔχε ὑγείαν, ἐξάδελφε, εἶπεν ὁ Μάνλικκος ἡσύχως. μὴ νομίσῃς ὅτι τὰ δάκρυά των ταῦτα εἶναι δάκρυα φθόνου πρὸς τὸ κτῆμά σου. Γινώσκεις ὅτι αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία ἔχουσι πολὺ εὔκολα τὰ δάκρυα. Ἔσο μακάριος εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ ἀπολάμβανε τὰ κτήματά σου μὲ περισσοτέραν εἰρήνην ψυχῆς ἐφ' ὅσην ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω.

Ὁ Πέτρος ἐφαίνετο τεταραγμένος· διευθύνας δὲ ἐκ τοῦ πλαγίου τὸ βλέμμά του πρὸς τὴν Βαρβάραν, ἥτις εἶχεν ἀπομακρυνθῇ τῆς οἰκίας, ἐτράβηξεν ἀποτόμως πως τὸν Μάνλικκον κατὰ μέρος καὶ μετὰ θερμότητος τῷ εἶπεν :

— Ἐξάδελφε, δόσε μοι τὴν θυγατέρα σου καὶ λάβε ὀπίσω τὸ κτῆμα μὲ ὅλα τὰ παραρτήματά του. Αἰσθάνομαι ὅτι εἰς ἐμὲ αὐτὸ θὰ ἦναι ἄχρηστον, ἐνῷ ἡ Βαρβάρα ἠδύνατο νὰ μὲ ἀποκαταστήσῃ φρόνιμον καὶ καλὸν ἄνθρωπον.

Ὁ Μάνλικκος σείσας τὴν κεφαλὴν, ἔδειξε μειδιῶν ἡσύχως τοὺς δύο μελλονύμφους, οἵτινες ἐβάδιζον κρατούμενοι ἀπὸ τῶν χειρῶν.

— Καταλαμβάνω, εἶπεν ὁ Πέτρος στενάζων. Ναὶ, βλέπω ὅτι ἡ τρυφερὰ κόρη, προτιμᾷ τὸν ὡραῖον Ἰωάννην ἀπὸ τὸν χωλὸν Πέτρον. Ἂς καθίσωσι λοιπὸν αὐτοὶ εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἀλλὰ σὺ ζῆσε μὲ τὴν σύζυγόν

σου καὶ μὲ τὰ τέκνα σου μαζῆ μου, ἐξάδελφε.

— Σοὶ εὐχαριστῶ διὰ τὴν γενναίαν σου προσφορὰν, εἶπεν ὁ Μάνλικκος· ἀλλὰ πίστευσόν με ὅτι τὸ τοιοῦτον οὔτε σὲ θέλει ὠφελήσει οὔτε ἐμέ. Ἔχε ὑγείαν λοιπὸν, εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἦναι μαζῆ σου!

Ὁ Πέτρος μὲ τεθλιμμένην καρδίαν ἔβλεπεν αὐτοὺς ἀναχωροῦντας. Ἅμα δὲ ἀπεμακρύνθησαν ὅσον νὰ μὴ φαίνωνται εἰσῆλθεν εἰς τοὺς σταύλους του, ἔθεσεν τὸ ἐφίππιον ἐπὶ ἑνὸς ἐκ τῶν ἵππων του, ἔλυσε τὸν Κέρβερον καὶ ἱππεύσας ἀνεχώρησε κατεσπευσμένως.

ΚΕΦΑΛ Θ'.

ΔΩΡΑ

— Ὁ Πέτρος εἶναι γλίσχρος, κατὰ τὰ φαινόμενα, παρετήρησεν ὁ Ἰωάννης πρὸς τὴν Βαρβάραν, ἐνῷ περιεπάτουν πλησίον ἀλλήλων. Ἐὰν ἦτο τόσον ἐλευθέριος ὅσον προσεπάθει νὰ κάμῃ τὸν πατέρα σου νὰ πιστεύσῃ δὲν θὰ μᾶς ἤφινε νὰ φύγωμεν μὲ χεῖρας κενάς. Κρῖμα ὅτι κτῆμα τόσον ὡραῖον πίπτει εἰς χεῖρας ἰδιοκτήτου τοιούτου. Ταχέως θὰ μεταποιήσῃ ὅλα εἰς ποτὰ πνευματοῦχα. Δὲν ἔλειψεν ἤδη ἡ καλλιτέρα ἀγελὰς, καὶ δὲν ἐγένοντο ἄφαντοι τρεῖς αἶγες καὶ εἷς ταῦρος; Ἀκόμη καὶ αἱ ὄρνιθες ὠλιγόστευσαν, καὶ τοῦτο ἀπὸ χθὲς ὅτε ὑπήγομεν νὰ τακτοποιήσωμεν τὴν κατοικίαν μας. Καὶ ἀκόμη πρέπει νὰ ἐπώλησε καὶ χόρτον καὶ ἄχυρα. Ἐγὼ ἂν ἤμην δὲν ἐμπόρουν νὰ βλέπω τὰ παιδία θωπεύοντα τὸν Κέρβερον, ὅστις ἐμεγάλωσε μαζῆ των, καὶ κλαίοντα διότι τὸν χάνουσι, χωρὶς νὰ τὸν χαρίσω εἰς αὐτὰ, ὁμοῦ μὲ πολλὰ ἄλλα. Θὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς πρὶν ἢ δυνηθῶμεν νὰ ἔχωμεν ζῶα καὶ ὄρνιθας.

Ὁ Ἰωάννης ἐξηκολούθει οὕτω μεμφόμενος τὸν Πέτρον καὶ ἡ Αἰκατερίνη διὰ τῆς σιωπῆς της ἐφαίνετο συμμεριζομένη τὸ αἴσθημά του. Ὁ Μάνλικκος ὅμως εἶπεν ἐλεγκτικῶς:

— Ὁ πανάγαθος Θεὸς θὰ μᾶς δώσῃ ὅσα χρειάζονται καὶ εἶναι διὰ τὸ καλόν μας. Ἂς ζητῶμεν δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ πάντα ταῦτα θέλουσι μᾶς προστεθῆ.

Μετ' ὀλίγον ἠντίκρισαν τὴν οἰκίαν των, ὅπου εἰς τὸ ἑξῆς ἔμελλον νὰ κατοικῶσι. Πλησίον τῆς κυρίως οἰκίας ἦτο καὶ χαμηλόν τι κτίριον τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ τοῖς χρησιμεύῃ ὡς σταῦλος καὶ πλυσταρίον. Ὄπισθεν αὐτοῦ ἦτο στενὴ λωρὶς γῆς, τὴν ὁποίαν ἤδη ἡ φιλοπονία τοῦ Ἰωάννου εἶχε μεταβάλλει εἰς κῆπον λαχάνων. Ὁ μικρὸς των ἀγρὸς ἔκειτο εἰς ὡραίαν θέσιν καὶ ἠντίκριζε θελκτικὸν μέρος ὀρέων. Ἅμα ἐπλησίασαν ἤκουσαν ὑλακὰς κυνὸς ὅστις μετὰ χαρᾶς τοὺς ὑπεδέχετο.

— Δὲν σοὶ φαίνεται ἡ φωνὴ αὐτὴ ὡσὰν τοῦ Κερβέρου μας; εἶπεν ὁ μικρὸς Ἰωσὴφ εἰς τὸν ἀδελφόν του Φραγκῖσκον.

— Αὐτὸ ἤθελα κ' ἐγὼ νὰ σ' εἰπῶ, ἀπεκρίθη τὸ ἄλλο παιδίον.

— Πρέπει νὰ ἦναι ἡ σκιά του, ἔκραξαν καὶ τὰ δύο ὁμοῦ καὶ ἔτρεξαν ἀμέσως νὰ ἰδῶσιν. Εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας εἶδον πραγματικῶς τὸν Κέρβερόν των, δεδεμένον μὲ τὴν αὐτὴν ἅλυσον, τὴν ὁποίαν ἔφερε πάντοτε, καὶ σείοντα τὴν οὐράν του καὶ πηδῶντα ἀπὸ τὴν χαράν του, ὅσον ἔβλεπε πλησιάζοντας τοὺς δύο ἀδελφούς. Ἡ ταραχώδης χαρά του, βλέποντος τὰ παιδία τρέχοντα πρὸς αὐτὸν, ἔγινεν αἰτία νὰ ἐγερθῶσι καὶ ἄλλαι φωναί, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο ὡς προερχόμεναι ἐκ τοῦ σταύλου· ἦσαν δὲ θαυμαστοὶ οἱ μυκηθμοὶ καὶ τὰ βελάσματα, αἱ κραυγαὶ καὶ τὰ κακαβίσματα, οἱ γρυλλισμοὶ καὶ πᾶσαι αἱ φωναὶ, αἱ ὁποῖαι ἔπληττον τὴν ἀκοήν των. Ὅτε ὁ Ἰωάννης ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ σταύλου, τῷ ἐφάνη ὅτι βλέπει τὴν τοῦ Νῶε κιβωτόν! Ἐκπεπληγμένος εἶδεν ὅτι ἐκεῖ ἦτο ἡ χαμένη ἀγελὰς, ὁ ταῦρος καὶ αἱ αἶγες αἵτινες εἶχον γίνει ἄφαντοι. Ἐκεῖ ἦσαν περὶ τὰ τριάκοντα πρόβατα, συνηθροισμένα εἷς τινα γωνίαν καὶ ἐπιμελῶς ἀποφεύγοντα τὴν γειτνίασιν δύο χοίρων. Νῆσαι, χῆνες, περιστεραὶ καὶ ὄρνιθες πολυπληθεῖς ἐβόσκοντο ἐντὸς, ἐνῷ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σταύλου ἦτο καλῶς πεπληρωμένον μὲ ἄχυρα καὶ ξηρόχορτα.

— Τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ Πέτρου, εἶπεν ὁ Μάνλικκος ἐκβάλλων τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του. Τέκνα μου, πρέπει νὰ ζητήσητε συγχώρησιν διὰ τὴν ἀδικίαν με τὴν ὁποίαν τὸν ἠδικήσατε.

Ὁ Ἰωάννης, τὰ τέκνα τοῦ Μανλίκκου καὶ αὐτὴ ἡ Αἰκατερίνη ἀμέσως ἐζήτησαν τὴν συγχώρησιν ταύτην ἐκ καρδίας· ὅτε δὲ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εὗρον αὐτὴν καλῶς ἐφωδιασμένην, ἡ χαρά των δὲν εἶχεν ὅρια. Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκουν ταῦτα καὶ ὁ ὑπηρέτης ὅστις

ἦτο μετ' αὐτῶν εἶχε διαταγὴν νὰ τοῖς ἀφίσῃ καὶ τὴν ἅμαξαν καὶ τοὺς βόας.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Ὅπως κράζουν οἱ γεροπετεινοὶ οὕτω μανθάνουν καὶ τὰ μικρὰ τὰ πετεινάρια», λέγει παροιμία τις, τὴν ὁποίαν οἱ γονεῖς μάλιστα πρέπει νὰ ἔχωσι πάντοτε ἐν ὄψει. Γονεῖς! τὰ τέκνα σας ἀδιακόπως σᾶς παρατηροῦσι, καὶ βεβαιωθῆτε ὅτι τὸ παράδειγμά σας μεγάλην ἐξασκεῖ ἐπ' αὐτῶν ἐπιρροήν.

Ὑπάγετε εἰς τὰ κρασοπωλεῖα; συχνάζετε εἰς καφενεῖα; μένετε ἐκτὸς τῆς οἰκίας σας ἀργὰ τὸ ἑσπέρας; Ἀλλ' ἴσως εἰπεῖτε ὅτι μήτε πολὺ πίνετε, μήτε τὰ ὅρια τῆς κοσμιότητος ὑπερβαίνετε. Καλῶς· ἀλλ' ἀρκεῖ ὅτι ὑπάγετε, τὰ δὲ τέκνα σας θὰ μάθουν νὰ πηγαίνωσι· μὲ ποίους δὲ θὰ συνάψωσι σχέσεις ἐκεῖ καὶ ὁποῖα θὰ καταντήσωσιν οὐδεὶς δύναται νὰ προγνωρίσῃ. Εἰξεύρομεν δὲ ὅτι αἱ κακαὶ συναναστροφαὶ φθείρουσι τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν κακούργων, οἵτινες κατεμάστισαν καὶ καταμαστίζουσι τὴν κοινωνίαν διὰ τῆς συναναστροφῆς κατήντησαν. Ἂν λοιπὸν θέλητε νὰ προφυλάξητε τὰ τέκνα σας ἀπὸ τοιοῦτον βάραθρον ἀπωλείας μὴ συχνάζετε εἰς μέρη ἐνθα πωλοῦνται ποτὰ μεθυστικὰ, ἔνθα παίζονται τυχηρὰ παιγνίδια ἔνθα ἡ ἀτμοσφαῖρα πολλάκις ἀντηχεῖ ἀπὸ αἰσχρολογίας καὶ βλασφημίας, ὅρκους καὶ ἔριδας, καὶ μὴ μένετε ἀργὰ ἐκτὸς τῆς οἰκίας σας.

Ἀλλ' ἂν, μεταβαίνοντες ἐνωρὶς τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν, πίνητε ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου βωμοῦ ποτὰ μεθυστικὰ, ὡς πλεῖστοι τῶν ἐνταῦθα οἰκογενειαρχῶν πράττουσιν, ἂν ἐντὸς τῆς οἰκίας περνᾶτε τὸν καιρὸν παίζοντες τάβλι ἢ χαρτία, ἂν ἑνὶ λόγῳ μεταβάλλετε τὸ ἱερὸν τῆς οἰκογενείας ἄσυλον εἰς τόπον μέθης καὶ χαρτοπαιγνίου, μὴ θαυμάζητε ἔπειτα ἂν τὰ τέκνα σας γίνωσι μέθυσοι ἢ χαρτοπαῖκται διότι τὰ μικρὰ μανθάνουσι τώρα ἀπὸ σᾶς. Ἂν λοιπὸν τὰ ἀγαπᾶτε, ἂν κήδησθε περὶ τῆς εὐδαιμονίας ἢ κακοδαιμονίας των, παύσασθαι πράττοντες τὸ τοιοῦτον. Ναί, ἡ συνήθεια ἔχει μεγάλην ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἰσχὺν, καὶ ἂν ἐσυνηθίσατε εἰς τοῦτο σᾶς φαίνεται, καὶ εἶναι, δύσκολον νὰ μὴ τὸ πράττητε. Ἀλλ' εἰπῆτε μοι· ποίαν ἀπὸ τὰς συνηθείας σας ταύτας δὲν ἐξεσυνηθίζατε ἂν ἐπρόκειτο νὰ κερδήσητε χρήματα, τὴν ὥραν καθ' ἣν πράττετε αὐτήν; Πλὴν τί εἶναι τιμιώτερον τὰ χρήματα ἢ ἡ εὐτυχία τῶν τέκνων σας;

Ἔχετε τὴν διάθεσιν εὐερέθιστον; Ταράττεσθε, θυμώνετε, φωνάζετε μὲ τὸ παραμικρόν; Μὴ παραξενεύεσθε ἂν μετ' ὀλίγον ἰδῆτε ὅτι καὶ τὰ μικρά σας ἔμαθον νὰ θυμώνωσι. Τὰ παιδία εἶναι φύσει μιμητικὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ μὴ σᾶς μιμηθῶσι κατὰ τοῦτο. Πλὴν ὅταν τὰ βλέπηται θυμωμένα καὶ φωνάζοντα σᾶς, φαίνονται ἀξιέραστα; σᾶς ἀρέσκουν;

Ἔχετε τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ ὁρκίζησθε ὅταν ὁμιλῆτε; Ἴσως τὸ πράττετε χωρὶς νὰ προσέχετε καὶ βεβαίως ἐπιθυμῆτε ὁ Θεὸς νὰ μὴ λογίσηται τὸ τοιοῦτον. Ἐστὲ ὅμως βέβαιοι ὅτι τὰ τέκνα σας θὰ μάθωσι τὴν κακὴν ταύτην χρῆσιν τῶν ἐνδόξων ὀνομάτων τοῦ Ποιητοῦ καὶ τοῦ Σωτῆρός σας, καὶ θὰ τὴν μάθωσιν ἀπὸ σᾶς. Μάθετε δὲ ὅτι μεταχειριζόμενοι τοὺς ὅρκους, οὐ μόνον τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ ὄνομα βεβηλώνετε ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀκούοντας βιάζετε νὰ μὴ σᾶς πιστεύωσι, διότι ὅστις ἀδιακρίτως ἔχει εἰς τὸ στόμα του τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ πολὺ ὀλίγον περὶ τῆς ἀληθείας φροντίζει.

Συνηθίζετε νὰ βλασφημῆτε; συνηθίζετε νὰ καταρᾶσθε: Μάθετε ὅτι τὰ στόματα τῶν μικρῶν τέκνων σας, τὰ ὁποῖα ἐπλάσθησαν διὰ νὰ εὐχαριστῶσι καὶ νὰ εὐλογῶσι τὸν Θεὸν, μετ' ὀλίγον θὰ ἦναι πλήρη ἀρᾶς καὶ βλασφημίας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐκχειλίζωσιν ἀπὸ τὰς μικρὰς ἐκείνας καρδίας, αἵτινες ἐπλάσθησαν διὰ νὰ ἀγαπῶσι τὸν Πλάστην των καὶ πάντα ὅσα ὁ Πανάγαθος, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης εἴτε ἐν οὐρανῷ, ἐδημιούργησε.

Τέλος, πράττετε ἐκ συνηθείας τι τὸ ὁποῖον γνωρίζετε ὅτι δὲν εἶναι καλόν; Τὰ παιδία σας θὰ τὸ μάθωσι. Μάλιστα δὲν εἶναι διόλου παράξενον νὰ τὸ ἐκλάβωσι καὶ ὡς καλόν, ἀφοῦ σεῖς τὸ πράττετε, τὸ ὁποῖον θὰ σκοτίζει τὸ νοῦν των καὶ θὰ διαστρέφει τὴν συνείδησιν των. Πλὴν καὶ τοῦτο ἂν δὲν συμβῇ τὸ παράδειγμά σας θὰ τὰ διδάξῃ καί τι χειρότερον, δηλαδὴ ὅτι δὲν σημαίνει ἂν πράττωσι καλὸν ἢ κακὸν, τὸ ὁποῖον θὰ τὰ καταβιβάσει εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀγρίων θηρίων.

Τοιαῦτα ἐν ὀλίγοις τὰ ἀποτελέσματα κακῶν παραδειγμάτων τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα. Ἐπεθυμοῦμεν δὲ καὶ τὰ καλὰ παραδείγ-

ματα νὰ εἶχον ὁμοίως μεγάλην ἐπὶ τῶν νέων καρδιῶν ἐπιρροὴν, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ τοιοῦτον δὲν παρατηρεῖται. Ὅταν οἱ γονεῖς ἦναι εὐσεβεῖς, διότι πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμών ἐστιν ἡ εὐσέβεια, ὅταν οἱ γονεῖς δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι συνηθείας ἀντικειμένας εἰς τὴν θείαν θέλησιν (καὶ εἰς τὴν θείαν θέλησιν ἀντίκειται πᾶν ὅ,τι εἴτε ἡμᾶς αὐτοὺς εἴτε τοὺς ἄλλους βλάπτει καὶ ταράττει), ὅταν οἱ γονεῖς ἀναπμέπωσιν εὐχαριστίας εἰς τὸν Θεὸν δι' ὅσα καθ' ἑκάστην τοῖς χαρίζει ἀγαθὰ ἢ τοῖς δίδει πικρὰ μαθήματα, ὅταν εἰς πᾶσαν δύσκολον θέσιν των ἀναθέτωσι τὰ πάντα εἰς τὸν οὐράνιον Πατέρα τότε βεβαίως τὸ παράδειγμά των θὰ ἐπενεργήσῃ καὶ ἐπὶ τῶν τέκνων καὶ δυνατὸν νὰ παράξῃ καρποὺς ἀγλαοὺς, ὡς τὸ παράδειγμα τῆς μητρὸς τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τὸ παράδειγμα τῆς μητρὸς τοῦ Αὐγουστίνου τρανῶς φανεροῦσιν· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ καλὴ αὕτη ἐπιρροὴ καταστρέφεται ὑπὸ τῶν κακῶν παραδειγμάτων τῶν γειτόνων καὶ πολλάκις μηδενίζεται. Τοῦτο δεικνύει τὴν θλιβερὰν ἀλήθειαν ὅτι ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου κλίνει πρὸς τὸ κακὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ καλὸν, ἤτοι εἶναι ἐπιρρεπὴς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Ἐν τούτοις τὸ καλὸν παράδειγμα συνοδευόμενον καὶ μὲ καλὴν διδασκαλίαν εἶναι πάντοτε σπόρος ἀγαθὸς καὶ διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ δύναται νὰ φέρῃ καρποὺς γλυκυτάτους. Ὅσοι λοιπὸν ἐκ τῶν γονέων ἀναγνώσωσι ταῦτα, καὶ ἀγαπῶσι τὰ τέκνα των περισσότερον ἀπὸ τὰ πάθη των ἂς σκεφθῶσιν ὀλίγον ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου θέματος τούτου· ὅσοι δὲ, ἀφοῦ ἀναγνώσωσιν ἢ ἀκούσωσιν αὐτὰ, στρέψωσιν ἀμέσως ἀλλοῦ τὸν νοῦν των ἂς μάθωσι τοὐλάχιστον τὴν πικρὰν ἀλήθειαν ὅτι ἀγαπῶσι τὰ πάθη των μᾶλλον καὶ εἰς αὐτὰ θυσιάζουσι τὰ δυστυχῆ τέκνα των.

ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΥΦΗΛΙΟΥ

Πολλαὶ τῶν οἰκονομολογικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐφημερίδων, πραγματευθεῖσαι πρὸ δύο ἐτῶν τὰ δάνεια τοῦ κόσμου, ὑπελογίσαντο αὐτὰ εἰς 4,200,000,000 λιρῶν στερλινῶν. Ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν γενομένη ἐνταῦθα πρόοδος ἀρκούντως μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν ἑξῆς ἀριθμῶν.

Δάνειον

	1873. Λ. Σ.	1875. Λ. Σ.	Αὔξησις	Ἐλάττωσις.
Γαλλία	748 ἑκ.	9 0 ἑκ.	152 ἑκ.	—
Μ. Βρετ.	790 ἑκ.	780 ἑκ.	—	10 ἑκ.
Ἡν. Πολιτ.	433 ἑκ.	440 ἑκ.	7 ἑκ.	—
Ἰταλία	360 ἑκ.	390 ἑκ.	30 ἑκ.	—
Ἱσπανία	261 ἑκ.	375 ἑκ.	114 ἑκ.	—
Αὐστρία	306 ἑκ.	350 ἑκ.	44 ἑκ.	—
Ρωσσία	355 ἑκ.	340 ἑκ.	—	15 ἑκ.
Γερμανία	208 ἑκ.	200 ἑκ.	—	8 ἑκ.
Τουρκία	124 ἑκ.	135 ἑκ.	11 ἑκ	—
Ἰνδικὴ	108 ἑκ.	130 ἑκ.	22 ἑκ.	—
	3,693,000,000	4,040,000,000	380 ἑκ.	33 ἑκ.

Καθαρὰ αὔξησις Λ. Σ. 347,000,000

Αἱ δέκα αὗται χῶραι χρεωστοῦσιν ἐν συνόλῳ ὑπὲρ τὰ 4,000,000,000, προσέθεσαν δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν 10 τοῖς ἑκατόν. Οὐδεμία ἄλλη χώρα τῆς οἰκουμένης χρεωςεῖ 100,000,000 λιρῶν. Τὰ δέκα ἀμέσως μείζονα δάνεια εἶναι τάδε.

Βρασιλία	82 ἑκ.	
Ὁλανδία	80 ἑκ.	
Αἴγυπτος	75 ἑκ.	
Πορτογαλλία	69 ἑκ.	
Μεξικὸν	63 ἑκ.	ἐν συνόλῳ 550,000,000
Ἀποικ Αὐστρ.	46 ἑκ.	
Περουΐα	37 ἑκ.	
Βέλγιον	36 ἑκ.	
Οὐγγαρία	32 ἑκ.	
Καναδᾶ	30 ἑκ.	

Τὰ εἴκοσι λοιπὸν μεγαλείτερα δάνεια τοῦ κόσμου συμποσοῦνται εἰς 4,590,000,000 λιρῶν· ἐὰν τούτοις προστεθῶσι τὰ μικρότερα δάνεια 160,000,000, τὸ χρέος τῆς ὑφηλίου ἀναβαίνει εἰς 4,750,000,000. Ἰδοὺ τώρα καὶ οἱ κατ' ἔτος ἀποτινόμενοι τόκοι.

	Δάνειον	Τοκος	τοῖς 100
Γαλλία	900 ἑκ.	33 ἑκ.	3 2)3
Ἀγγλία	780 ἑκ.	26 »	3 1(2
Ἡν. Πολιτ.	440 ἑκ.	20 »	4 2(3
Ἰταλία	390 ἑκ.	15 »	4
Αὐστρία	350 ἑκ.	15 »	4 1(3
Ἱσπανία	375 ἑκ.	11 »	3
Ρωσσία	340 ἑκ.	13,450 χ.	4
Τουρκία	135 ἑκ.	9,500 χ.	7
Γερμανία	200 ἑκ.	9 »	4 1(2
Αἴγυπτον	75 ἑκ.	7,500 χ.	10

Ἰνδικὴ	130 ἑκ.	5,900 χ.	4 1(2
Μεξικὸν	63,5	4 »	6
Βρασιλία	82 ἑκ	3,100 χ.	4
Αὐστραλία	46 »	2,700 χ.	6
Περουΐα	37 »	2,600 χ.	7
Ὁλλανδία	80 »	2,250 χ.	2 3(4
Πορτογαλλία	69 »	2,150 χ.	3
Βέλγιον	36 »	1,750 χ.	5
Οὐγγαρία	32 »	1,500 χ.	5
Καναδᾶ	30 »	1,500 χ.	5
	4,590,000,000,	188,550,000	

Τὰ χρέη τῶν 20 τούτων χωρῶν ἐκβιάζουσιν ἀπὸ τῶν κατοίκων ἐνιαυσίους τόκους 188 ἑκατομμύρια λιρῶν. Ἐὰν προστεθῶσι 11 ἢ 12 ἑκατομμύρια διὰ τὰ παραλειφθέντα δάνεια τὸ σύνολον τῶν ἐθνικῶν δανείων ἀπορροφᾷ 200 ἑκατομμύρια, ἤτοι διπλάσιον τῶν ἐνιαυσίων προσόδων τῆς πλουσιωτάτης τῶν χωρῶν Γαλλίας.

Οἱ τόκοι τῶν ὀνοματικῶν κεφαλαίων δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται πρὸς τοὺς τόκους ἐφ' οἷς δύνανται σήμερον αἱ χῶραι νὰ δανεισθῶσι. Κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ χρηματιστηρίου τιμολόγια δανείζεται ἡ Ἀγγλία ἐπὶ 3 1)4 τοῖς ἑκατὸν, ἡ Ἰνδικὴ 4, ἡ Ὁλλανδία 4 1)4, τὸ Καναδᾶ 4 1)2, ἡ Αὐστραλία 4 1)2, Ἡν. Πολιτεῖαι 4 3)4, Γαλλία, Ρωσσία, Βρασιλία 5, Ἰταλία καὶ Πορτογαλλία 6, Οὐγγαρία 71)2, Αἴγυπτος 8, Τουρκία 10, Ἱσπανία 15, Μεξικὸν 18 τοῖς 100.

(Κλειώ.)

ΕΠΗ ΧΡΥΣΑ.

Ὅταν οἱ ἀρχιτέκτονες θέλωσι νὰ γεφυρώσωσι ποταμὸν, πρῶτον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ῥίπτουσιν ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης του εἰς τὴν ἄλλην ἁπλοῦν νῆμα. Διὰ τῆς βοηθείας τούτου τεντώνουσιν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ σίρμα. Τότε προσθέτωνται καὶ ἄλλα ἑωσοῦ σχηματισθῇ ὑποστήριγμα δυνάμενον νὰ χωρῇ σανίδας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀρχιτέκτων περιπατεῖ ἀσφαλῶς, μεταβαίνων ἐξ ὄχθης εἰς ὄχθην. Οὕτω καὶ ὁ Θεὸς λαμβάνει ἐξ ἡμῶν χρυσοῦν τι νῆμα χαρᾶς καὶ τεντώνει αὐτὸ ἀφ' ἡμῶν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀκολούθως μᾶς πέρνει ἓν τέκνον, μετὰ τοῦτο ἕνα φίλον, καὶ οὕτως, ἀφοῦ γεφυρώσει τὸν θάνατον, διδάσκει τοὺς διαλογισμοὺς καὶ αὐτῶν τῶν δειλοτάτων νὰ μεταβαίνωσι διὰ τῆς γεφύρας ταύτης ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην σφαῖραν.

— Σκέπτου πρὶν ἢ ὁμιλήσῃς, σκέπτου ἐνώπιον τίνων ὁμιλεῖς, σκέπτου διατὶ ὁμιλεῖς, καὶ σκέπτου τὶ ὁμιλεῖς.

Ὅ,τι σκοπεύεις νὰ γίνῃς εἰς τὸν κόσμον εἴξευρε ὅτι ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἐξ ἐπιμόνου ἐργασίας.

ΤΟ ΛΕΓΚΑΝΘΙΜΟΝ ΩΣ ΠΑΡΗΓΟΡΙΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

Πρό τινων ἐτῶν νέος τις εὔρωστος, κατοικῶν εἴς τι τοῦ ἐσωτερικοῦ χωρίον, Ἀνδρέας ὀνομαζόμενος, εἶχε λάβει διὰ σύζυγόν του νεάνιδα σεμνὴν καὶ εὐηδῆ, καλουμένην Σουσάναν, μεθ' ἧς συνέζη βίον εὐτυχῆ καὶ ἡσύχιον. Ὁ Θεὸς μετ' ὀλίγον ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς τέκνον ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ ἀγάπη των τοὺς καθίστα ἔτι εὐδαιμονεστέρους. Ἀλλ' ἡ ἀνθρώπινος εὐτυχία οὐ μόνον ἀτελεύτητος δὲν εἶναι ἀλλὰ καὶ σπανίως διαρκῆ ἐπὶ πολὺ δι' ὃ καὶ τοῦ νέου ζεύγους ἡ εὐτυχία δὲν ἐπέπρωτο νὰ εἶναι μακροχρόνιος.

Ὀλίγα μετὰ τὴν σύζευξιν τῶν δύο τούτων νέων ἔτη ὁ Ἀνδρέας ἠσθένησε χρόνιον καὶ δυσθεράπευτον νόσημα, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐβιάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν οἰκίαν καὶ τὸ χωρίον των καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πολὺ ἀπέχουσαν ἀπὸ αὐτῶν πόλιν Μ. διὰ νὰ ζητήσωσιν ἰατρὸν δυνάμενον νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ὁ ἰατρὸς, ὅστις ἀνέλαβε τὴν θεραπείαν τοῦ νέου, ἔχων εἶδός τι ἰδιωτικοῦ νοσοκομείου, ἐκράτησεν ἐντὸς αὐτοῦ ἐπὶ καιρὸν ἀρκετὸν τὸν Ἀνδρέαν. Πλὴν τέλος ἔφθασε καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἔκρινεν εὔλογον νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἄδειαν ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ νοσοκομείου. Πόση ἦτον ἡ χαρὰ καὶ τοῦ Ἀνδρέου καὶ τῆς Σωσάνης τὴν πρωίαν ἐκείνην καθ' ἣν περιέμενον τὸν ἰατρὸν νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ τοῖς δώσῃ τὰς τελευταίας συμβουλάς του διὰ νὰ ἀναχωρήσωσιν εἰς τὸν οἰκόν των ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας νὰ φαντασθῶσι. Τέλος ὁ ἀνυπομόνως περιμενόμενος ἰατρὸς ἔφθασε καὶ ἀφοῦ καλῶς παρετήρησε τὸν ἀσθενῆ εἶπεν ὅτι δύναται μὲν νὰ ἐξέλθῃ τοῦ νοσοκομείου ἀλλὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ ἐπὶ δύο τοὐλάχιστον ἀκόμη ἔτη νὰ ὑποστῇ τὴν κατάλληλον θερα-

πείαν ἂν θέλῃ νὰ ἀποκτήσῃ ἐντελῶς τὴν ὑγείαν του.

Ὅταν ὁ κεραυνὸς πίπτῃ αἰφνίδιος πρὸ τῶν ποδῶν ἀπροφυλάκτου καὶ πεφοβισμένου ὁδοιπόρου δὲν προξενεῖ ὀδυνηροτέραν αἴσθησιν ἢ ὅσον ἐπροξένησαν οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἰατροῦ εἰς τὰς δύο ἐκείνας καρδίας. Χωρὶς δὲ νὰ τολμῶσι νὰ ἴδωσιν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὸ πρόσωπον, καθότι καλῶς ἐγίνωσκον ὅτι λύπην ἀπερίγραπτον ἤθελον ἐπ' αὐτοῦ ἀπαντήσει, καὶ χωρὶς νὰ προφέρωσι λέξιν, ἐξῆλθον τῆς οἰκίας τοῦ ἰατροῦ καὶ μηχανικῶς ἔλαβον τὸν πρὸς τὴν ἐξοχὴν δρόμον. Δυστυχεῖς καρδίαι! ἐπεθύμουν νὰ παρηγορήσῃ ἡ μία τὴν ἄλλην ἀλλὰ δὲν εὕρισκον τὸ τοιοῦτον δυνατόν. Πόσον ἀβοήθητοι μένομεν ὅταν ἡ λύπη μᾶς κατακυριεύσῃ! καὶ πόσον ταχεῖς κατὰ τὰς δυσκόλους στιγμὰς ταύτας ὁ νοῦς στρέφεται πρὸς ἡμέρας παρελθούσας εὐτυχεστέρας! Ἡ δυστυχὴς νέα ἤρχισε νὰ ἀναπολῇ τοὺς πρώτους εὐτυχεῖς χρόνους τῆς ὑπανδρείας της, νὰ ἐνθυμῆται τὸν προσφιλῆ οἰκόν των, τὸν ὁποῖον ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τοῦ Ἀνδρέου της εἶχον ἐγκαταλείψει· νὰ συλλογίζηται τὰ μέσα δι' ὧν πορίζόμενοι πάντα των τὰ ἀναγκαῖα ἔζων ἐν ἀνέσει, πλὴν τὰ ὁποῖα τώρα σχεδὸν ὅλα ἀπώλεσαν, καὶ νὰ σκέπτηται ὅτι διὰ νὰ ἀνακτήσῃ ὁ φίλτατός τις τὴν ὑγείαν του ἔπρεπε νὰ μείνωσιν ἐκεῖ δύο ἀκόμη ἔτη! Ἀλλὰ πῶς νὰ μείνωσιν; Οἱ πόροι των δὲν τοῖς τὸ ἐπέτρεπον, καὶ διὰ τοῦτο ἐσπαράσσετο ἡ καρδία της ἐντός της.

Πλὴν ἐνῷ ἐβάδιζον ἀργὰ τὴν τεθλιμμένην αὐτῶν πορείαν, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸ τριετές των τέκνον, τὸ ὁποῖον ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἄκραν σιωπὴν τῶν γονέων του, μικρόν τι λευκάνθιμον, σχεδὸν κεκαλυμμένον ὑπὸ χιόνος, διότι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχε χιονίσει, ἤλκυσε τὸ βλέμμα τῆς τεθλιμμένης Σουσάνης καὶ διήγειρε παρήγορον περὶ τῆς θείας Προνοίας στοχασμὸν εἰς τὴν καρδίαν της! «Ἐὰν ὁ Κύριος, εἶπε καθ' ἑαυτήν, φροντίζῃ περὶ τοῦ μικροῦ τούτου χόρτου, καὶ οὐ μόνον τὸ διαφυλάττει, ἀλλὰ καὶ τὸ κάμει νὰ ἀνθῇ ἐν τῷ μέσῳ χειμῶνος τοιούτου δὲν θὰ διαφυλάξει καὶ δὲν θὰ βοηθήσει καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ βαρὺν τοῦτον τῆς δυστυχίας ἡμῶν χειμῶνα διὰ νὰ πιστεύωμεν καὶ νὰ δοξάζωμεν τὸ ὕψιστον αὐτοῦ ὄνομα;» Διὰ τοῦ στοχασμοῦ δὲ τούτου αἴφνης ἡ καρδία της ἡλαφρύνθη, οἱ ὀφθαλμοί της ἐφαιδρύνθησαν, θάρρος ἐγεννήθη ἐντός της καὶ, στρέψασα τὸ βλέμμα, ἠτένισε τὸν κατατεθλιμμένον αὐτῆς σύζυγον εἰς τὸ πρόσωπον. Ὁ Ἀνδρέας ἀνοίξας τὸ στόμα του εἶπε:

— Σκληρὸν λόγον μᾶς ἐλάλησεν ὁ ἰατρὸς, ἀφοῦ μάλιστα γνωρίζει τὴν θέσιν μας.

— Ναί, ἀγαπητέ, ἀπήντησεν ἡ ἤδη εὔελπις Σουσάνα, ὁ λόγος τοῦ ἰατροῦ ἦτο ἴσως σκληρὸς, ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι πάντων κύριος καὶ δύναται, ἐὰν θέλῃ, νὰ σοὶ χαρίσῃ τὴν ὑγείαν καὶ χωρὶς κανενὸς μέσου ἀνθρωπίνου. Ὅ,τι ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν τὸ ἐπράξαμεν, τώρα ἂς ἀφεθῶμεν καὶ ὅλως εἰς τὰς χεῖρας Ἐκείνου.

Φρόνιμοι καὶ ὡραῖαι λέξεις, ἔχουσαι δύναμιν καὶ εἰς τοῦ σώματος καὶ εἰς τῆς ψυχῆς τὰς πληγὰς νὰ χύσωσι βάλσαμον!

Οἱ λόγοι οὗτοι τῆς Σουσάνας, στρέψαντες τὴν διάνοιαν τοῦ Ἀνδρέου πρὸς τὸν ὕψιστον Ἰατρὸν, τὸν Κύριον τῶν ἁπάντων, ἐπέφερον πράγματι θαυμάσιον ἐπ' αὐτοῦ ἀποτέλεσμα, καθότι καὶ μετ' ἀποφάσεως μετέβη μετὰ τῆς συζύγου καὶ τοῦ τέκνου του εἰς τὸν οἶκόν του καὶ μετὰ πεποιθήσεως καὶ θάρρους ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας του, καὶ τὴν ὑγείαν του ἀνέκτησε, καὶ τὴν οἰκογένειάν του ἐπεμελήθη.

Οὕτως ὁ Θεὸς καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ ἄνθη ἀκόμη μεταχειρίζεται ὡς ἀγγέλους χαρᾶς διὰ νὰ παρηγορῇ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰς καρδίας τῶν ἀγαπητῶν του.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Ἡ Γερμανία κέκτειται σήμερον τὸ μέγιστον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πολεμικῶν πλοίων· εἶναι τοῦτο ἡ θωρηκτὴ φρεγάτα Καῖσαρ, χωρητικότητος 7,400 τ. καὶ δυνάμεως ἵππων μέχρι 8,000. Τὸ πλοῖον τοῦτο εἶναι μακρὸν 280 πόδας, πλατὺ 62, καὶ βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ 26 πόδας, φέρει δὲ ὀκτὼ τηλεβόλα, διαμέτρου 27 ὑφεκατομέτρων, στιχηδὸν τεθειμένα, καὶ ἕτερον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, διαμέτρου 21 ὑφεκατομέτρων. Ὁ σιδηροῦς θώραξ αὐτοῦ εἶναι παχὺς δέκα δακτύλους, παρεκτείνεται δ' ἓξ πόδας ὑπὸ τὸ ὕδωρ. Τὰ τηλεβόλα τοῦ θωρηκτοῦ τούτου δύνανται νὰ διατρυπήσωσι πλᾶκα 11 ἕως 12 δακτύλων, διὰ μιᾶς ριπτόμενα ἱκανὰ εἰσὶ νὰ καταστρέψωσι τὸν θώρακα τοῦ ἰσχυροτάτου

τῶν ὑπαρχόντων θωρηκτῶν. Ἡ Γερμανία κατασκευάζει ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἕτερον τῶν αὐτῶν διαστάσεων πλοῖον, κληθησόμενον «Γερμανία.»

—

Ἡ Καλλιφορνία εἶναι εἰς ὑπερβολὴν εὐφορωτάτη χώρα. Τὰ κτήνη εἶναι τοσοῦτον πολλὰ, ὥστε δύναταί τις νὰ τ' ἀγοράζῃ καὶ εἰς εὐτελεστάτας τιμάς· πᾶν εἶδος καρποῦ καὶ προϊόντος τῆς γῆς εὑρίσκεται εἰς ἐφθινὴν τιμήν. Κατὰ τὸ φθινόπωρον, εὐτραφοῦς καὶ παχέως κτήνους ἐπωλήθησαν πρὸς 3—5 τάλληρα 112 λίτραι κρέατος· ἵπποι ἀπὸ 10—15 τάλληρα· χοῖροι εἰς μικροτάτας τιμάς. Κριθὴ καλὴ καὶ καθαρὰ ἐν σακκίοις 100 λιτρῶν πωλεῖται πρὸς 15 τάλληρα τὸν τόνον· σῖτος πρὸς 30—35 τάλληρα, τὸν τόνον· τὰ γεώμηλα μόνον εἰσὶν ἀκριβὰ πωλούμενα πρὸς 2 1)2 ἑκατοστὰ τὴν λίτραν, ἤτοι εἰς διπλασίαν τιμὴν ἀπὸ τὰς σταφυλάς.

ΚΑΛΟΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΜΙΜΗΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ.

Ἡ ἀληθὴς εἴδησις, ὅτι μία τῶν θυγατέρων τοῦ ἐν Παρισίοις κατοικοῦντος Βαρῶνος Ρόθσχιλδ ἔδωκε πρό τινος καιροῦ λίαν ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις ὡς διδασκάλισσα, ὥστε ἐν περιπτώσει οἱασδήποτε αἰφνηδίας μεταβολῆς τῆς τύχης,—ἥτις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἶναι μᾶλλον ἀπίθανος,—νὰ δύναται νὰ κερδίζῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, αὕτη βεβαίως ἡ εἴδησις θέλει ἀναμφιβόλως παρακινήσει καὶ ἄλλων θυγατέρας, ὅπως ἀκολουθήσωσι παρόμοιον τρόπον ἐκπαιδεύσεως, καὶ οὕτως ἀποκατασταθῶσι καὶ χρήσιμα ὡς καὶ κοσμητικὰ μέλη τῆς κοινωνίας. Καταπολλὰ ὀλίγοι πλούσιοι γονεῖς ὑπάρχουν, οἵτινες δὲν ἐκπαιδεύουν τοὺς υἱούς των ὅπως γείνωσι χρήσιμοι πολῖται· ἀμφιβάλλομεν ὅμως ἐὰν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν φροντίζουν νὰ δώσουν εἰς τὰς θυγατέρας των ὑψηλοτέραν, τῆς συνήθους—τῆς ἁπλῶς τοῦ συρμοῦ λεγομένας ἀγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως, τῆς ἀποκαθιστώσης μὲν αὐτὰς καταλλήλους νὰ καθωραΐζουν αἴθουσαν συναναστροφῆς, νὰ ἐνδύωνται κομψῶς, νὰ ψελίζουν ὀλίγας γαλλικὰς λέξεις καὶ νὰ ἔχουν ἐπιπολαίους τινὰς γνώσεις περὶ κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν ἀντικειμένων, ἀποδεικνυούσης ὅμως αὐτὰς ὁλωσδιόλου ἀκαταλλήλους νὰ καθέξωσιν οἱανδήποτε θέσιν, ἐν ᾗ ἐργαζόμεναι νὰ κερδίζωσι τὸν ἐπιούσιόν των ἄρτον. Αἱ τοῦ βίου περιπέτειαι δὲν τοὺς ἐξυπνοῦσιν ἐκ τοῦ ληθάργου, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκονται. Ἡ τύχη ἡ εὐνοοῦσα αὐτοὺς, καθ' ὃν καιρὸν στέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τὸ σχολεῖον, νομίζουν ὅτι θέλει ἐξακολουθεῖ ἀδιστάκτως νὰ ἦναι ἰδική των καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν μαθημάτων αὐτῶν, καὶ προσέτι νομίζουν ὅτι εὐτυχὲς συνοικέσιον βεβαίως περιμένει ἑκάστην τῶν ὡραίων θυγατέρων των. Δὲν ὑπάρχουν ὅμως περιπέτειαι—μάλιστα πλεῖσται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς κερδοσκοπίας—καθ' ἃς καὶ αὐτὸς ὁ ἑκατομμυριοῦχος αἴφνης καὶ ἀπροσδοκήτως πίπτει εἰς χρεωκοπίαν; καὶ τότε αἱ ταλαίπωροι θυγατέρες του εὑρίσκουν ὅτι ὅλα τὰ περὶ λαμπροῦ καὶ εὐτυχοῦς συνοικεσίου ὀνειροπολήματά των διεσκεδάσθησαν ὡς ἀτμός.

Εἰς τὰς τοιαύτας ἀξιοθρηνήτους περιστάσεις εἰς τί θέλει χρησιμεύσει εἰς αὐτὰς ἡ οὕτω πως ὀνομαζομένη τοῦ συρμοῦ ἐκπαίδευσις; Τί ἄραγε δὲν ἤθελον δώσει οἱ ταλαίπωροι ἐκεῖνοι γονεῖς, διὰ νὰ εἶχον τὸ προοροτικὸν καὶ τὴν πρόνοιαν ἑνὸς Ρόθσχιλδ;

(Ἀστ. τῆς Ἀνατολῆς.)

Ο ΠΙΘΗΚΟΣ ΣΟΚΟ ΚΑΤΑ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΛΙΒΙΓΚΣΤΩΝΟΣ

Ὁ σοκὸ εἶναι εἶδος γορίλλου, ζῶντος ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ. Περὶ τούτου δίδωσιν ἡμῖν τὰς ἀκολούθους πληροφορίας τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Λιβιγκστόνος.

Ἡ κιτρίνη αὐτοῦ ὄψις δείκνυσιν εἰδεχθῆ γενειάδα· τὸ μέτωπον αὐτοῦ εἶναι καθ' ὑπερβολὴν χθαμαλόν· τὰ ὑψηλότατα ὦτα αὐτοῦ κεῖνται καταλλήλως εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν, ὄπισθεν τοῦ μεγάλου κυνικοῦ στόματος αὐτοῦ· οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς ἀνθρωπίνους, ἐκτὸς τῶν κυνοδόντων, οἵτινες διὰ τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀναπτύξεως δεικνύουσι τὸ ζῶον. Αἱ χεῖρες ἢ μᾶλλον οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς τῶν ἰθαγενῶν. Ἡ σὰρξ τῶν ποδῶν αὐτοῦ εἶναι κιτρίνη, καὶ, ἂν ἴδῃ τις τὴν ἀπληστίαν μεθ' ἧς οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Μανυουέμας καταβιβρώσκουσιν αὐτὴν, συμπεραίνει ὅτι τρώγοντες σοκὸ ἐγένοντο καννίβαλοι· λέγουσι δὲ ὅτι ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶναι νοστιμωτάτη.

Ὁ σοκὸ εἶναι, λέγουσι, νοημονέστατος.

περιπολεῖ πέριξ τῶν ἐργοζομένων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ ἁρπάζει παιδία, ἅτινα ἀπάγει εἰς τὰ δένδρα· φαίνεται δὲ ὅτι μεγάλην αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν, φέρων παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ· ἀλλ' ἂν κατὰ τύχην, παρατηρήσῃ κλάδον βανανέας, ὁρμῶν ἵνα δράξητε αὐτοῦ ἀφίνει τὸ παιδίον. Μικρὸς σοκό, ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει, περιβάλλει αὐτομάτως τὴν μασχάλην τοῦ γέροντος σοκὸ καὶ ἰσχυρῶς σφίγγει αὐτήν.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν μοὶ ἔκοπτέ τις μελιτώδη οὐσίαν ἀπὸ δένδρου, ὅτε εἷς σοκὸ ἐπεφάνη αἴφνης, ἥρπασεν αὐτὸν καὶ κατόπιν τὸν ἀφῆκεν. Ἕτερος δὲ ἄνθρωπος θηρεύων δι' ἀκοντίου ἐσκόπευσεν ἕνα σοκὸ καὶ ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ· ὁ δὲ σοκὸ ἐδράξατο τοῦ ἀκοντίου καὶ συνέτριψεν αὐτό, εἶτα ὥρμησε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, οὗ ἔκοψε διὰ τῶν ὀδόντων τοὺς δακτύλους τῆς χειρός. Οἱ δύο οὗτοι ἄνθρωποι ζῶσιν εἰσέτι ἐν Βαμβαρρέ.

Ὁ σοκὸ εἶναι τοσούτῳ πανοῦργος καὶ ἔχει ὀφθαλμοὺς τοσοῦτον ὀξεῖς ὥστε οὔτε τὴν ἐλαχίστην κίνησιν δύναταί τις νὰ κάμῃ ἐνώπιον αὐτοῦ χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ. Διὰ τοῦτο δὲ μόνον ἐπὶ τῶν νώτων δύναται νὰ κτυπηθῇ. Δὲν εἶναι ἐχθρὸς φοβερὸς καὶ ἂν ἔτι στενοχωρηθῇ. Ἡ πρὸς τὸ βλάπτειν δύναμίς του εἶναι μηδαμινὴ, παραβαλλομένη πρὸς τὴν τοῦ λέοντος ἢ τῆς τίγρεως· εἶναι μᾶλλον ὡς ἄοπλος ἄνθρωπος καὶ δὲν φροντίζει κἂν νὰ μεταχειρίζηται τοὺς κυνόδοντας αὐτοῦ, οἵτινες εἶναι μακροὶ καὶ φοβεροί. Πλεῖστοι αὐτῶν ἔρχονται εἰς τὸν δρυμὸν ὀλίγας ἑκατοντάδας, μέτρων μακρὰν τοῦ ἡμετέρου στρατοπέδου, καὶ ἄνευ τῆς φωνῆς αὐτῶν, ἥτις ὁμοιάζει πρὸς τὴν ὑλακὴν τῶν θηρευόντων τὴν ἀλώπεκα κυνῶν, θὰ ἔμενον ἀπαρατήρητοι.

Ἄνθρωπός τις γεωργῶν ποτε, ἀκολουθεῖται καὶ ἁρπάζεται ὑφ' ἑτὸς σοκό· βάλλει φοβερὸς κραυγάς· τὸ ζῶον γελᾷ μόνον καὶ μορφάζει, ἀφίνει δὲ αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸν κακοποιήσῃ κατ' ἐλάχιστον, ὡς εἰ ἤθελε νὰ διασκεδάσῃ πρὸς στιγμήν. Εὑρὼν δὲ παιδίον ὁ σοκὸ εὐχαριστεῖται ἀμύσσων καὶ ταράσσων ἢ ρίπτων αὐτό.

Ὁ σοκὸ φονεύει ἐνίοτε τὴν λεοπάρδαλιν ἁρπάζων αὐτὴν ἀπὸ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, οὓς δάκνει μέχρις οὗ καταστήσῃ αὐτοὺς ἀχρήστους· κατόπιν ἀναρριχᾶται εἰς δένδρον, ἔνθα γρυλλίζει, ἕνεκα τῶν τραυμάτων αὐτοῦ· πολλάκις δὲ ἀναρρώνυται, ἐνῷ ἡ λεοπάρδαλις ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἐνίοτε ἀμφότερα τὰ ζῶα ἐκπνέουσιν.

Ὁ λέων φονεύει αὐτὸν δι' ἑνὸς μόνου κτυπήματος, κατακερματίζει πολλάκις αὐτόν, ἀλλ' οὐδέποτε τὸν τρώγει.

Ὁ σοκὸ δὲν τρώγει οὔτε κρέας οὔτε ἀραβόσιτον· ἡ τροφὴ αὐτοῦ συνίσταται εἰς ἀγρίους καρποὺς παντὸς εἴδους, ἀλλὰ κυρίως ἀγαπᾷ τὰς βανάνας.

Ὁ σοκὸ ἔχει ἐν γένει δύο δίδυμα. Οἱ αὐτόχθονες Μακεμὰ πιστεύουσιν ὅτι οἱ νεκροὶ αὐτῶν γίνονται σοκό· ἓν τῶν ζώων τούτων, φονευθὲν ὑπὸ τῶν αὐτοχθόνων, εἶχε τὰ ὦτα διατετρημένα ὡς εἰ ἦτον ἄνθρωπος.

Τὸ ζῶον εἶναι ἰσχυρότατον· φοβεῖται τὸ τουφέκιον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ ἀκόντια. Οὐδέποτε ἐπιτίθεται κατὰ τῶν γυναικῶν.

Οἱ σοκὸ συναθροίζονται καὶ κρούοντες τὰ κοῖλα δένδρα, ὡς νομίζεται, παράγουσι κρότον, ὅμοιον πρὸς τυμπανισμὸν, καὶ βάλλουσιν ὀξείας κραυγὰς, ἃς ἀρκούντως ἀπομιμεῖται ἡ νηπιώδης μουσικὴ τῶν ἰθαγενῶν.

Ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχῃ ὅπλον, ὁ σοκὸ ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς αὐτόν· ἀλλ' ἂν τὸν ἐγγίσωσιν ἁρπάζει τὴν πυγμὴν, κόπτει τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς διὰ τῶν ὀδόντων αὐτοῦ, ἀποπτύει αὐτοὺς, πλήττει τὰς παρειὰς τοῦ θύματος καὶ δάκνει αὐτὰς, χωρὶς νὰ κόψῃ τὴν ἐπιδερμίδα. Ἂν τραυματισθῇ συλλέγει φύλλα καὶ βότανα, καὶ ἐπιθέτει αὐτὰ εἰς τὸ τραῦμα, διὰ νὰ σταθῇ τὸ αἷμα. Ἐπειδὴ δὲ γνωρίζει ὅτι αἱ γυναῖκες δὲν κακοποιοῦσιν αὐτὸν, οὐδέποτε τὰς ἐνοχλεῖ. Ποτὲ δὲν προσβάλλει πρῶτος τὸν ἄνθρωπον.

Ζῶσι κατὰ κοινότητας ἀνὰ δέκα περίπου. ἑκάστου ἔχοντος τὴν θήλειαν αὐτοῦ· ἔπηλυς δὲ ἐξ ἄλλου στρατοπέδου ἐρχόμενος διώκεται πῦξ καὶ λάξ. (Ἀνάλογόν τι γίνεται καὶ ὑπὸ τῶν κυνῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὁσάκις πατήσῃ κύων ξένης συνοικίας τὰ σύνορα ἑτέρας κυνοπολιτείας). Ἂν τις τολμήσῃ νὰ λάβῃ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον του, συλλαμβάνεται, ρίπτεται χαμαὶ καὶ πάντες ἀθρόοι δάκνουσι τὸν μοιχόν. Πολλάκις εἷς ἄρρην φέρει ἐπ' ὤμων μικρὸν σοκὸ, πρὸ πάντων ὁσάκις μεταβαίνουσιν ἀπὸ δρυμοῦ εἰς δρυμόν. Φθάνων δὲ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον παραδίδωσιν αὐτὸν τῇ μητρί.

(Νεολόγος.)

Η ΑΚΡΟΠΩΛΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀπόκρημνος ἐξ ὅλων τῶν μερῶν, ἐκτὸς τοῦ πρὸς δυσμὰς, ὁ ἐφ' οὗ κεῖται λόφος παρέχει εἰς τὴν κορυφὴν πλάτωμα σχήματος ἐπιμήκους, ἀρκετὰ ἀκανονίστου, 300 μέτρων μήκους πρὸς 150 πλάτους. Τὸ ὕψος του ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς πεδιάδος εἶναι 50 μέτρων. Ἐνταῦθα λέγεται ὅτι ἀποικία τις ἐγκατεστάθη. ἀρχηγὸν ἔχουσα τὸν Κέκρωπα, δώσαντο τὸ ὄνομά του εἰς τὴν νεόκτιστον πόλιν. Μετὰ ταῦτα ὁ Θησεὺς, συναθροίσας τὰς πολυαρίθμους περὶ τὴν Κεκρωπίαν κώμας, ἐσχημάτισε τὴν πόλιν, ἥτις τότε ὠνομάσθη ἐκ τῆς προστάτιδος θεοῦ Ἀθῆναι. Ἕνα περίπου αἰῶνα μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Τρῳάδος ἦλθε καὶ ἀποικία Πελασγῶν. Ἐκδιωχθέντες οὗτοι τῆς Βοιωτίας ἐγένοντο ἐν Ἀττικοῖ δεκτοί. Οἱ Πελασγοὶ οὗτοι ὠχύρωσαν τὴν ἀκρόπολιν, περιτοιχισμένην ἕως τότε μὲ δρύφακτον, κτίσαντες περὶ αὐτὴν τεῖχη ἐκ τεμαχίων βράχων καὶ ἰσοπεδώσαντες τὴν κορυφήν. Ὠχύρωσαν προσέτι τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος, τὸ μόνον προσιτόν, διὰ σειρᾶς τειχῶν ἐχόντων ἐννέα πύλας (καὶ ἐκ τούτων τὰ ὀνόματα Π ε λ α σ γ ι κ ὸ ν καὶ Ἐνεάπυλον, διδόμενα εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.) Μετ' ὀλίγον ἐδιώχθησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ἡ μνήμη αὐτῶν ὅμως ἔμεινεν, ὁ δὲ Παυσανίας μετὰ δώδεκα αἰῶνας ἀναφέρει μέρος τῆς πόλεως ὑπὸ τὰ βόρεια τείχη κείμενον καὶ φέρον τὸ ὄνομά των. Ἀναφέρει προσέτι τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀγρόλα καὶ Ὑπερβίου οἵτινες διηύθυνον τὰ ἔργα των. Ἀκολούθως θέλομεν περιγράψει τὰ λείψανα τῶν θαυμασίων τούτων τειχῶν ὅσα μέχρις ἡμῶν ἐσώθησαν.

Τὸν πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ὁ Ξέρξης, κυριεύσας τὰς Ἀθήνας, κατέστρεψε τὴν ἀκρόπολιν, καύσας τοὺς ἐν αὐτῇ ναοὺς, οὓς κατὰ μέγα μέρος εἶχον ἀνεγείρει ἢ ἐπισκευάσει ὁ Πεισίστρατος καὶ οἱ υἱοί του. Οὕτω κλείει ἡ πρώτη ἱστορικὴ τῆς ἀκροπόλεως περίοδος.

Μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι νίκην ὁ Θεμιστοκλῆς κτίζει κατεσπευσμένως τὰ βόρεια τείχη, μεταχειρισθεὶς τὰς στήλας καὶ τὰ κοσμήματα τοῦ ἀρχαίου Παρθενῶνος, τοῦ καταστραφέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν, ὅπως, βλεπόμενα ὑπὸ πάντων, ὑποθάλπωσι τὴν ἔχθραν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν βαρβάρων. Ὁ Κίμων, μετὰ προσοχῆς περισσοτέρας καὶ ἀνέτως ἀνέκτισε τὸ νότιον τεῖχος, οὗ εἰσέτι δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν λαμπρὰν κατασκευήν· προσέτι δὲ ᾠκοδόμησε καὶ τὸ τετράγωνον ὠχύρωμα, τὸ πρὸς δυσμάς. Ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης, κείμενος ὑπεράνω τοῦ ὀχυρώματος τούτου, καὶ τοῦ ὁποίου ὑπέρκειται ἔτι καὶ σήμερον, ἐξῆλθεν ἐκ τῶν ἐρειπίων του, ἡ δὲ εἴσοδος τῆς ἀκροπόλεως εἶναι ἐπίσης τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἢ ὀλίγον προγενεστέρας. Τέλος ὁ Περικλῆς, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἰκτίνου, τοῦ Καλλικράτους καὶ τοῦ Φειδίου, ἔκτισε πάλιν τὸν Παρθενῶνα καθαρώτερον μεγαλείτερον καὶ ὡραιότερον ἐκείνου ὃν κατέστρεψεν ὁ Ξέρξης. Μετὰ τοῦ Μνησικλέους ἀνῳκοδόμησεν εἰς τὸ Ἐννεάπυλον τὰ ἐξαίσια προπύλαια καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην ἀναβάθραν, ἀνταξίαν εἴσοδον τοιούτου ἱεροῦ, οὗ τὰ ἐρείπια ἔσονται διὰ παντὸς ἀντικείμενον μελέτης καὶ θαυμασμοῦ πάντων. Πρέπει προσέτι νὰ ἀνήγειρε πύργους ἐκ λίθων, ὁμοίους πρὸς τοὺς ἐν Μυκήναις, ὑπερασπιζομένους τὴν κυρίαν εἴσοδον, καὶ ὧν ὁ Κ. Βελὲ εὐτυχῶς ἀνεκάλυψε τὰ λείψανα.

Κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας ἡ ἀκρόπολις ἐπλουτίζετο, καταστᾶσα ἐσωτερικὴ ἀφότου τείχη νέα περιεκύκλωσαν ὅλην τὴν πόλιν, συνδεθεῖσαν μετὰ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν. Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἐρεχθέως ἡ διακόσμησις καὶ ὡραιότης τοῦ Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ καταντᾷ ἀνυπέρβλητος· ἀγάλματα δὲ, συμπλέγματα, ἐπιγραφαὶ καὶ ἀναθήματα παντὸς εἴδους, κατὰ μέγαν ἀριθμὸν, κοσμοῦσι καὶ πλουτίζουσι τὸν περίβολον τοῦτον, τὸν ἤδη τόσον ὡραῖον καὶ τόσον πλούσιον.

Ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κατάκτησιν ἄρχεται ἡ τρίτη περίοδος τῆς ἀκροπόλεως, περίοδος παρακμῆς καὶ καταστροφῆς, ἥτις ἐξηκολούθησε σχεδὸν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ Σύλλας κατέστρεψε τὴν πόλιν καὶ τὴν εἴσοδον τῆς ἀκροπόλεως· ἐντούτοις ἀπηγόρευσε τὴν λεηλασίαν «χαριζόμενος, ὡς εἶπεν, εἰς τοὺς νεκροὺς διὰ τοὺς ζῶντας.» Οἱ Ρωμαῖοι, οἵτινες κατὰ τὴν νεότητά των μετέβαινον εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐκμάθησιν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἐπὶ χρόνον πολὺν ἐφείδοντο τῆς πόλεως. Ἐπὶ Καίσαρος ἀνηγέρθη ἐν τῇ ἀκροπόλει ναὸς, ἐκ τῶν πολυαρίθμων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀφιερωμένος εἰς τὴν θεὰν Ρώμην καὶ Καίσαρα Αὔγουστον. ὁ

ναὸς οὗτος ἦτο κυκλοειδής. Πρὸ τῶν Προπυλέων ἠγέρθη βάθρον κολοσσιαῖον καὶ δυσανάλογον ὅπως τεθῇ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀγρίππα. Πρῶτος ὁ Νέρων ἤρχισε νὰ γυμνώνῃ τὴν ἀκρόπολιν, ἀφαιρέσας πολλὰ ἀγάλματα, ἀφοῦ ἥρπασε τὰ τῶν Δελφῶν καὶ τῆς Ὀλυμπίας, διὰ νὰ κοσμήσῃ τὸ ἀπέραντόν του ἀνάκτορον, τὸν χρυσοῦν Οἶκον.. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν ἠδυνήθη καὶ νὰ τὴν γυμνώσῃ, καθότι μετ' ὀλίγον ὁ Στράβων καὶ ὁ Παυσανίας εὗρον ἀκόμη ἐν αὐτῇ, ὡς ἀκολούθως θέλομεν ἰδεῖ, ἀγάλματα ὡραιότατα καὶ περιφημότατα καὶ τὰ πολυπληθῆ ἐν τῇ ἀκροπόλει κοσμήματα, ὥστε οὔτε νὰ τὰ περιγράψωσι τολμῶσι. Τί ταῦτα ἀπέγιναν ἀγνοοῦμεν. Μεταφερθέντα ἴσως εἰς Κωνσταντινούπολιν κατεστράφησαν ἐκεῖ ὑπὸ τῶν εἰσβαλόντων βαρβάρων ἢ τῶν θρησκομανῶν. Ἐπὶ Βαλερίου αἱ πρῶται τῶν βαρβάρων εἰσβολαὶ τόσον τρόμον ἐπροξένησαν ὥστε ἐν βίᾳ ἀνεγέρθησαν τῆς ἀκροπόλεως τὰ τείχη. Ὁ Ἀλαρῖχος, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Γότθων του, εἰσελθὼν εἰς τὰ Προπύλαια ὅπως διαρπάσῃ τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει θησαυροὺς, κατελήφθη, λέγεται, ὑπὸ τρόμου, ἰδὼν αἴφνης τὸ κολοσσιαῖον ἄγαλμα τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς, ἔργου τοῦ Φειδίου.

Κατὰ τὸν ἕβδομον αἰῶνα ὁ Παρθενὼν καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον μετεποιήθησαν εἰς ἐκκλησίας Βυζαντινάς, κάπως παραμορφωθέντα. Ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν οἱ Δοῦκες τῶν Ἀθηνῶν κατῴκουν ἐντὸς τῶν Προπυλαίων καὶ ᾠκοδόμησαν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα τὸν μεσαιωνικὸν πύργον, ὅστις εἰσέτι σώζεται. Ὅτε οἱ Τοῦρκοι εἰσήλασαν νικηταὶ, ἀντὶ Δουκὸς εἰς τὰ Προπύλαια ἐγκατεστάθη Ἀγᾶς. Τότε ὁ Παρθενὼν μετεβλήθη εἰς Τζαμίον, δὲ Ἐρεχθεῖον εἰς γυναικονίτην διὰ τὸ χαρέμιον· ὁ ναὸς τῆς ἀπτέρου Νίκης κατεστράφη ὅπως εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ στηθῇ κανονοστοιχία, ἡ δὲ ἀκρόπολις ἔλαβεν ὄψιν μικρᾶς πόλεως, καλυφθεῖσα ὑπὸ τουρκικῶν οἰκιδίων. Ὀγκῶδες ὀχύρωμα ἐκάλυψε τότε τὰ ἀρχαῖα τείχη καὶ τοὺς πύργους τῆς εἰσόδου. Τὸ 1656, δυστύχημα ἀνεπανόρθωτον ἀναφθείσης τῆς πυριταποθήκης, μέρος τῶν προπυλαίων κατεστράφη. Μετ' ὀλίγα ἔτη τὸ 1674 ἐπισκέφθησαν τὴν ἀκρόπολιν οἱ πρῶτοι ἐκ Δύσεως περιηγηταὶ, οἵτινες μᾶς ἀφῆκαν περιγραφὰς σπουδαίας. Ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ Μαρκίσιος Νουαντὲλ, πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας παρὰ τῇ Ὑ. Πύλῃ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ζωγράφου Ἰακώβου Καρρέῦ, μαθητοῦ τοῦ Λεβροῦν. Ἐνῷ οὗτοι διέμενον ἐν Ἀθήναις, ἐν διαστήματι δύο μηνῶν ὁ Καρρέῦ ἐσχεδιογράφησεν ὅλας τὰς ἐν Παρθενῶνι γλυφάς. Τὰ σχεδιογραφήματα ταῦτα, καίτοι ἀτελῆ, εἶναι σήμερον πολύτιμα, ὡς διατηρήσαντα ἀριστουργήματα ἐν μέρει καταστραφέντα. Τὸ 1676 ὁ Σπὸν καὶ ὁ Οὐῆλερ, ὁ μὲν Ἄγγλος ὁ δὲ Γάλλος, ἐπεσκέφθηταν τὴν ἀκρόπολιν καὶ μᾶς ἀφῆκαν περιγραφὴν σπουδαιοτάτην, ἐπειδὴ ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσι τὰ Προπύλαια στεφόμενα εἰσέτι ὑπὸ ἀετώματος, καὶ τὸν Παρθενῶνα σχεδὸν ἀνέπαφον. Τὸ 1678, οἱ Ἐνετοὶ, κύριοι ὄντες τῆς Πελοποννήσου, ἦλθον καὶ ἐπολιόρκησαν τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀκρόπολιν, τὰς ὁποίας καὶ ἐκυρίευσαν. Τότε μία ἐκ τῶν σφαιρῶν των ἐπροξένησεν ἔκρηξιν πυριταποθήκης, εὑρισκομένης ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος, ὅστις οἰκρῶς ἐκολοβώθη, διεσπάσθη, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ διενεμήθησαν τὰ ὡραιότατα ἀνάγλυφα. Τεμάχια ἀναγλύφων, προερχομένων ἐκ τοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος, μετεφέρθησαν μέχρι τῆς Σκανδιναυίας. Οὕτως, ἐν διαστήμασι ὀλίγων ἐτῶν, ὅλα τὰ μνημεῖα ταῦτα, ὅλα τὰ ἀμίμητα ἔργα τῶν ἀρίστων τῆς Ἑλλάδος τεχνιτῶν, διατηρούμενα ἐπὶ τόσους αἰῶνας καὶ ὄντα ἄξια νὰ ὑπάρχωσι διὰ παντὸς, κατεστράφησαν, ἠρειπώθησαν.

Αἱ ἀρχαιότητες τῶν Ἀθηνῶν, ἐκδοθεῖσαι ἀπὸ τὸ 1750 ἕως τὸ 1755, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἦσαν αἱ μόναι πηγαὶ, ἐφ' ὧν ἐσπουδάζετο ἐν Εὐρώπῃ ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ, μέχρις οὗ ἐξετελέσθησαν τὸ 1846 τὰ σπουδαιότερα καὶ τελειότερα ἔργα τῶν ἀρχιτεκτόνων, τῶν πεμφθέντων ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, οἵτινες ἐσχεδίασαν τὰς ἀρχαιότητας μὲ οὕτως εἰπεῖν θρησκευτικὴν ἀκρίβειαν. Τὰ ἔργα ταῦτα φυλάττονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Σχολῆς τῶν ὡραίων τεχνῶν.

(Ἕπεται ἡ περιγραφὴ τῆς ἀκροπόλεως κατὰ τὸν Β' μετὰ Χριστὸν αἰῶνα).

Δὲν θέλει στερεωθῇ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἀνομίας· ἡ ρίζα δὲ τῶν δικαίων θέλει μένει ἀσάλευτος.

— Ὅπου εἰσέλθῃ ὑπερηφανία, εἰσέρχεται καὶ καταισχύνη· ἡ δὲ σοφία εἶναι μετὰ τῶν ταπεινῶν.